

СОНГУУЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ

2015.12.25

Сонгуулийн хууль ТОГТООМЖ

- 2006.01.12 – Сонгуулийн төв байгууллагын тухай хууль
- 2011.11.10 – Сонгуулийн автоматжуулсан системийн тухай хууль
- × 2011.12.15 – Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль
- × 2012.04.27 – Нийслэлийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хууль
- × 2012.09.14 – Аймаг, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хууль
- × 2012.12.21 – Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн сонгуулийн тухай хууль
- **2015.12.25 - СОНГУУЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ**

Хуулийн бүтэц:

- 2 хэсэг
 - 1-р хэсэг: Сонгуулийн үйл ажиллагааны ерөнхий зохицуулалт
 - 2-р хэсэг: УИХ, Ерөнхийлөгч, Орон нутгийн сонгууль / нэр дэвшүүлэх, нэр дэвшигчийг бүртгэх, дүн гаргах зэрэг сонгууль тус бүрийн онцлог зохицуулалтууд/
- 19 бүлэг
- 166 зүйл

Гол гол өөрчлөлтүүд:

- Сонгууль явагдах хугацаа – ээлжит болон нөхөн.
- Сонгуулийн тогтолцоо
 - УИХ – хувь тэнцүүлэх болон мажоритар
 - ОНС - мажоритар
- Гүйцэтгэх ажлын чиг үүргийн хуваарилалт
 - СНЖ, хамгаалалт, зардлын хэмжээ, хяналт г.м.
- Байнгын бус ажиллагаатай сонгуулийн байгууллага
- Сонгуулийн ажилтны мэдээллийн сан

Гол гол өөрчлөлтүүд:

- Сонгуулийн хандив – **3 сая, 15 сая**
- Нэр дэвшигчдийн бүртгэл
 - УИХ – СЕХ
 - ОНС – тухайн шатны сонгуулийн хороо
- Сурталчилгаа – хууль бус сурталчилгаа, зөрчил мэдээлэх
- Саналын хуудас – брайль хавтас, 2 талтай
- УИХ - нэр дэвшигчдийн **30%-иас** доошгүй нь аль нэг хүйсийнх байна.
- Нэр дэвшигч **хамгийн олон** санал авснаар сонгогдсон тооцогдоно. /босго байхгүй/

Гол гол өөрчлөлтүүд:

- Сурталчилгааны хугацаа – **17 хоног**
- Бизнесийн зорилгоор байнга ашиглагддаг сурталчилгааны самбарыг **ашиглахгүй**.
- Зурагт самбарыг зөвхөн нийтийн эзэмшлийн гудамж, талбайд түр хугацаагаар **үнэ төлбөргүй** байрлуулна.
- Сонгуулийн сурталчилгааны цахим хуудсаас бусад цахим хуудсаар **зөвхөн** сонгуулийн сурталчилгааны цахим хуудсын хаяг, нам, эвсэл, нэр дэвшигчийн нэр, сонгуулийн уриаг сурталчилна.

Ээлжит сонгуулийн санал авах өдөр

- УИХ-ын болон Аймаг, нийслэлийн ИТХ-ын сонгууль
 - 6-р сарын сүүлийн хагас /2016.6.29/
- Сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгууль
 - 10-р сарын сүүлийн хагас
- Санал авах өдрийг **150-иас** доошгүй хоногийн өмнө тогтооно.

Сонгуулийн тойрог, нутаг дэвсгэр

- УИХ
 - 26 тойрог - 48
 - Хувь тэнцүүлэх – 28
Монгол Улсын нутаг
дэвсгэр
- Орон нутаг
 - Аймаг – төвийн баг,
сум тус бүр 1 тойрог
 - Нийслэл – хороо бүр 1
тойрог. 2 буюу хэд
хэдэн хороог нэгтгэж
болно.
 - Сум – баг бүр 1 тойрог
 - Дүүрэг – хороо бүр 1
тойрог

Сонгуулийн хэсэг

- Сонгогчийн тоо:
 - Суманд – 2000-аас дээшгүй
 - Аймгийн төвд – 2500-аас дээшгүй
 - Дүүрэгт – 3000-аас дээшгүй.
- Хэсгийн дугаар – давхардахгүй. УБСЕГ

- ✘ Дараагийн ээлжит сонгууль хүртэл өөрчлөхгүй
- ✘ Баг, хороог бусад баг хороотой нийлүүлж хэсэг байгуулахыг хориглоно.

Сонгуулийн байгууллага

- Сонгуулийн төв байгууллага
- Аймаг, нийслэлийн сонгуулийн хороо /5-9/
- Сум, дүүргийн сонгуулийн хороо /5-9/
- Санал авах нэгж буюу санал авах байр /5-7/
- Төв комисс - /7/
- Салбар комисс /3-7/

Сонгууль зохион байгуулах зардал

- Улсын төсвөөс:
 - Сонгуулийн хороод
 - Улсын бүртгэлийн байгууллага
 - Цагдаагийн байгууллага.
- Орон нутгийн төсөв – нөхөн, дахин, ээлжит бус

✕ Зардлын гүйцэтгэлд төрийн болон орон нутгийн аудитын байгууллага аудит хийнэ.

Сонгуулийн хороод зардлын тайлангаа аудитын байгууллагад гаргаж өгөөгүй тохиолдолд сахилгын хариуцлага ногдуулна.

Нам, эвсэл, нэр дэвшигчдийн сонгуулийн зардал:

- Дараах хөрөнгөөс бүрдэнэ:
 - Хандив /мөнгөн, мөнгөн бус/;
 - Намын өөрийн хөрөнгө;
 - Нэр дэвшигчийн өөрийн хөрөнгө.
- Зардлын дээд хэмжээг мэргэжлийн байгууллага тогтооно.
 - УИХ-ын сонгууль
 - Орон нутгийн сонгууль

Санал авах ажиллагаа

- Зөөврийн битүүмжилсэн хайрцаг – **6.28**
 - Байнгын бус ажиллагаатай сонгуулийн байгууллагын ажилтнууд;
 - МТ-ийн даамал;
 - Санал авах байрны хамгаалалтад ажиллаж буй цагдаа;
 - Иргэний бүртгэлийн итгэмжлэгдсэн ажилтан.

Техникийн тооллого

- Сум, дүүргийн сонгуулийн хороо санал хураалт дуусмагц сонгоно.
- Харъяа хэсгийн 50% хүртэл сонгоно
- 24 цагийн дотор
- Ажиглагч, хэвлэл мэдээллийн ажилтан байлцана.

www.gec.gov.mn